

ДО ПИТАННЯ ПІДТРИМКИ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Албул І.В.

кандидат педагогічних наук,

*доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
м. Умань, Україна*

Розбудова сучасного європейського суспільства вимагає орієнтацію на людину як найвищу соціальну цінність, на створення усіх можливих умов для реалізації та самореалізації незалежно від віку, статі, віри сповідання, стану здоров'я тощо. У такому контексті набуває актуальності питання підтримки осіб з особливими потребами, пошуки шляхів створення оптимальних умов для їх активної життєдіяльності, максимальної інтеграції у соціум, задоволення потреб та інтересів усіх громадян держави.

Нині соціальні працівники і соціальні педагоги знайшли себе у соціальній політиці стосовно дітей з обмеженими функціональними можливостями. Вони повернули професійну діяльність не до політичних реформ, а до людини, зосередившись на створенні місцевих організацій, різних громад, які добре знають потреби жителів, а тому роблять усе, щоб фінансувати задоволення їхніх потреб.

З метою оптимального вирішення проблем соціального захисту і підтримки дітей з обмеженими функціональними можливостями державними установами були проведені соціологічні дослідження на предмет соціальної адаптації дітей та молоді з особливими потребами, яке дозволило виявити соціальні проблеми осіб вказаної категорії та їхніх батьків, окреслити можливі шляхи удосконалення процесу вирішення проблем даної групи.

Так, серед достатньо широкого спектру проблемних питань важливі місця займають такі: фінансові та матеріальні проблеми, постійне психічне та нервово перевантаження батьків, нерозуміння соціального оточення, відчуття

покинутості, самотності, ускладнення у сфері моралі й етики через ставлення суспільства до таких людей, проблеми пов'язані з лікуванням, здійсненням медичної і педагогічної корекції та комплектації вад, а також отриманням технічних засобів і спеціального приладдя, задоволенням потреб у періодичному контролі стану здоров'я, кваліфікованих консультаціях, оздоровленні.

Загалом, визначені проблеми акумулюються у декількох основних сферах життєдіяльності особистості:

- Психологічна допомога дітям і батькам (нестача матеріально-технічного та інформаційно-методичного забезпечення інноваційних методів роботи);

- Медичне обслуговування (недостатня кількість і якість послуг безкоштовного лікування, а також профілактики, реабілітації і ранньої діагностики, брак спеціалізованих закладів і фахівців, особливо в сільській місцевості, брак путівок на оздоровлення в санаторіях для дітей-інвалідів);

- Матеріальне забезпечення (недостача пільг, безкоштовного забезпечення технічними та медичними засобами лікування, реабілітації, компенсації вад і захворювань);

- Підготовка дітей і молоді до самостійного життя (нестача центрів соціальної адаптації, центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з обмеженими функціональними можливостями, створення спеціальних служб знайомств та ін.);

- Освіта і професійне навчання (нестача спеціальних груп у дитячих садках і спеціальних класів у школах, особливо в сільській місцевості, недостатня якість надомного навчання і спеціальної підготовки педагогів);

- Вільне пересування (нестача транспортних пільг, невиконання вимог законодавства щодо пристосування будівельних споруд і транспорту до потреб людей дітей з обмеженими функціональними можливостями).

Оптимальне розв'язання вказаних проблем вимагає залучення до процесу адаптації, реабілітації та інтеграції самих клієнтів, які при відповідній підтримці державної політики, громадських організацій та наявності новітніх

технологій можуть створити повноцінну життєдіяльність для даної категорії людей.

Глобальність вказаних питань відображається і у домовленостях членів Ради Європи, які передбачають прийняття загальних правил у галузі політики щодо інвалідів для просування захисту політичних, цивільних, соціальних, культурних і освітніх прав. Саме це декларується у Конвенції про захист прав людини та основних свобод і визначається принципами, які включені до переглянутої Європейської соціальної хартії, а саме, право інвалідів на незалежність, соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства (стаття 15);

Підтримка нашої держави орієнтується на Стандартні правила ООН щодо рівності можливостей для інвалідів (1993 р.), Міжнародну класифікацію функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я (ICF) Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) (2001 р.), а також Конвенцію ООН про права інвалідів, прийняту Генеральною Асамблеєю ООН 13 грудня 2006 р.

Задекларовані документи неодноразово підтверджують універсальність, неподільність і взаємний зв'язок усіх прав людини та основних свобод і потребу інвалідів в забезпеченні гарантії повного користування цими правами без будь-якої дискримінації, при чому відсутність сприяння правам інвалідів та забезпеченню рівних можливостей є порушенням їхньої людської гідності, а забезпечення рівних можливостей для членів різних груп суспільства сприяє гарантії демократії та соціальномугуртуванню.

Впроваджуваний підхід, який ґрунтується на правах людини, спрямований на забезпечення інтеграції та повноцінної участі інвалідів у житті суспільства, має бути включеним до відповідних галузей політики на міжнародному, національному, регіональному та місцевому рівні. Реалізувати такий підхід можливо через діяльність інтегрованих (спеціалізованих) соціальних служб.

Інтегровані соціальні служби - це комплекс спеціалізованих соціальних служб, які створюються відповідно до потреб членів громади та реалізують певні напрями соціальної роботи, орієнтовані на надання адресної допомоги

сім'ям і дітям у подоланні складних життєвих обставин на основі інтегрованого підходу. Інтегровані соціальні служби забезпечують попередження, мінімізацію складних життєвих обставин, викликаних бідністю і підвищеною соціальною вразливістю [1, с.427-428].

Для соціально вразливих осіб з особливими потребами створюються установи та організації, зокрема Центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями - заклад денного перебування дітей та молоді з функціональними обмеженнями віком від 7 до 35 років, метою діяльності якого є відновлення та підтримка їх фізичного та психічного стану, адаптація та інтеграція у суспільство.

Основним завданням центру є надання психологічних, соціально-педагогічних, соціально-медичних, юридичних та інформаційних послуг дітям та молоді з функціональними обмеженнями і членам їх сімей.

Центр, відповідно до покладених на нього завдань, реалізує такі функції: забезпечує розроблення та виконання реабілітаційних програм; надає різні види соціальних послуг; залучає батьків до співпраці в процесі реабілітації, дає їм методичні поради; організовує клуби за інтересами, проводить конкурси, фестивалі; організовує проведення заходів, спрямованих на успішну реабілітацію та інтеграцію в суспільство дітей та молоді, що в ньому перебувають; здійснює лікувально-оздоровчі заходи, подає невідкладну допомогу в разі необхідності; направляє у разі потреби осіб, які звернулися до центру, до інших закладів та установ, що можуть забезпечити задоволення їх потреб; забезпечує щоденне одноразове харчування дітей та молоді, що в ньому перебувають. Причому, Центр провадить свою діяльність з дотриманням принципів захисту прав людини, гуманності, законності, доступності послуг, конфіденційності, поваги до особистості. Послуги надаються центром на безоплатній основі.

Реалізація державними органами влади, громадськими та міжнародним організаціями складових Загальнодержавної програми "Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів та розвитку системи реабілітації

інвалідів” призведе до підвищення рівня поінформованості населення про особливі потреби інвалідів, формування поваги до їх прав, особистості та гідності; приведення законодавства у відповідність з вимогами Конвенції; створення умов для безперешкодного доступу інвалідів до об'єктів громадського та цивільного призначення, благоустрою, транспортної інфраструктури, дорожнього сервісу, транспорту, інформації та зв'язку, а також з урахуванням їх індивідуальних можливостей, здібностей та інтересів - до освіти, праці, культури, туризму, фізичної культури і спорту; удосконалення порядку проведення медико-соціальної експертизи інвалідів, здійснення реабілітаційних заходів і надання соціальних послуг; запровадження системи ведення обліку інвалідів, даних про реабілітаційні заходи і соціальні послуги, яких вони потребують; унеможливлення проявів дискримінації за ознакою інвалідності, у тому числі в результаті посилення відповідальності за такі правопорушення; залучення представників громадськості до участі в реалізації прав і задоволенні потреб інвалідів, поліпшенні умов їх життєдіяльності; розвиток міжнародного співробітництва [2].

Отже, підтримка осіб з особливими потребами вимагає, насамперед, зміни вектору масової свідомості у напрямку поваги до особистості усіх без винятку та визнання права на самореалізацію, удосконалення нормативно-правової бази підтримки осіб з інвалідністю на рівні держави, активізацію громадських організацій та груп взаємо- і самодопомоги у вирішенні проблем людей з особливими потребами, а також активізації волонтерської діяльності.

Література:

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. – 2-ге видання / За заг. Ред. проф. І.Д.Звереві. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. – 536 с.
2. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми “Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів та розвитку системи реабілітації інвалідів” на період до 2020 року // <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=244174983>